

LAUSUNTO JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN VIHEROSAYLEISKAAVASTA

JAPA ry:n mielestä viherosayleiskaavan tavoitteet toteutuessaan turvaavat hyvin asukkaiden kannalta monipuolisen, laadullisesti hyvän ja kestävä kehityksen periaatteiden mukaisen viheralueverkoston. Kaavan päätavoitteena on osoittaa ja hyväksyä oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan tärkeimmät viheralueet ja niitä yhdistävät viheryhteydet.

Viheralueiden riittävyyden osalta JAPA ry pitää tärkeänä, että tärkeimpien viheraluekokonaisuuksien lisäksi myös vähäisempien lähivirkistysalueiden (luonnonmukaisten ja rakennettujen) sekä lähiliikuntapaikkojen olemassaolo turvataan **erityisesti asuinalueiden sisällä ja välillä**. Lähivirkistysalueiden tarve korostuu tulevaisuudessa erityisesti ilmastonmuutoksen torjumisen ja moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineen kallistumisen vuoksi.

Lausuntoa varten JAPA ry on koonnut alueen asukasyhdistysten edustajien sekä muiden aktiivisten asukkaiden mielipiteitä ja näkemyksiä kaavaluonnoksesta. Viheralueiden vaikutusten arvioinnin osalta (Osallistumis- ja arviointisuunnitelma kohta 9) JAPA ry haluaa tuoda esiin **lisäselvitystarpeen seuraavien alueiden osalta:**

JAPA ry:n ja asukasyhdistysten esitykset:

Haukanniemi

Haukanniemen osalta kaavaluonnoksessa on esitetty kaksi vaihtoehtoa (Ve 1 ja Ve2). Ve1 sallii asuntorakentamisen ja Ve2 korostaa alueen säilyttämistä maisemallisesti arvokkaana peltoalueena. JAPA ry puoltaa alueen säilyttämistä rakentamattomana.

Perustelut:

- * Jyväskylän kaupunginvaltuuston 21.3.1987 tekemä juhlapäätös: JAPA ry:n mielestä on tärkeää menetellä aikanaan tehdyn juhlapäätöksen periaatteiden mukaisesti ja turvata alueen säilyminen asuntorakentamisesta vapaana asukkaiden virkistysalueena.
- * Itse kaavaselostuksessa on todettu, että kaupunkialueella on vain vähän peltomaata. Tällaisen maisemallisesti, luonnonsuojelullisesti ja myös kulttuurihistoriallisesti (entisen kartanon maita) arvokkaan peltoalueen säilyminen lisää myös viheralueiden monipuolisuutta kaupunkikuvassa.
- * Uuden Jyväskylän alueliitosten myötä paineet asuntorakentamiseen pelkästään vanhan Jyväskylän alueella helpottuvat. Tarve Haukkalan ja Kortepohjan uudisrakentamisen laajentamiseen Haukanniemen alueelle ei enää liene välttämätöntä?
- * Haukanniemen merkitys omaleimaisena lähivirkistysaluekohteena korostuu entisestään uusien asuinalueiden valmistumisen myötä.

Myös Kortepohjan Asukkaat ry puoltaa Haukanniemen osalta Ve2:sta seuraavin perusteluin:

Kortepohjan asukkaat ry:n mielestä Haukanniemen alue on sekä asukasyhdistyksen toimialueen että koko kaupungin viheraluesuunnittelun näkökulmasta tärkeässä asemassa. Uuden Jyväskylän syntyminen vuoden 2009 alusta mahdollistaa asuntorakentamisen painopisteiden uudelleen suuntaamisen. Tuomiojärven lounaisosassa sijaitsevaa Haukanniemen aluetta koskevat asuinrakentamisen suunnitelmat eivät ole välttämättömiä.

Viherosayleiskaavaluonnoksessa Haukanniemeä koskee kaksi toteutusvaihtoehtoa. Perusvaihtoehdoksi on asetettu Haukanniemen eteläosan ottaminen asuinrakennuskäyttöön.

Kaavakartan nurkkaan irrotettu vaihtoehto 2 jättää niemen eteläosan maisemallisesti arvokkaan peltoalueen rakentamattomaksi.

Ehdotamme, että viherosayleiskaava toteutetaan vaihtoehto 2:n mukaisesti ja siten, että koko Haukanniemi sisällytetään kokonaisuudessaan Tuomiojärven eteläosan kattavan kaupunkipuistorajauksen sisälle.

Käsityksemme mukaan vaihtoehto 2:ta ei ole valmisteltu aidosti vaihtoehtoja antavana, vaan tilapäisenä merkintänä kaavakartan reunalla. Kaavaluonnoksesta saa mm. vaikutelman, että virkistyskäyttö on mahdollista vain vaihtoehdossa 1 (ulkoilureitti/kevyen liikenteen reitti ulottuu Haukanniemelle vain tässä vaihtoehdossa). Tosiasiallisesti niemen käytettävyyden virkistysalueena heikkenee oleellisesti, jos niemen eteläpuolisko rakennetaan asuinalueeksi.

Samoin kaupunkipuiston rajauksen vetäminen keskeltä niemeä antaa vaikutelman, että Haukanniemen virkistysarvot alkaisivat vasta niemen pohjoispäässä, mikä ei suinkaan pidä paikkaansa. Viheraluekokonaisuus alkaa jo Rautpohjanlahden pohjukasta, yhtenäisenä koko eteläkannaksen yli.

Yliopiston kasvitieteellinen puutarha (ja Moirislampi)

Viherosayleiskaavan kaavaselostuksessa 2.3.5. "Erityispuistot ja viheralueet" on Jyväskylän kasvitieteellisen puutarhan osalta todettu seuraavaa: "Jyväskylän kasvitieteellinen puutarha sijaitsee yliopiston kampusalueella. Kohde on vähän tunnettu eikä ole profiloitunut samalla lailla kuin monet tunnetut kasvitieteelliset puutarhat ovat. Aluetta ei ole hoidettu, ja se on päässyt rappeutumaan."

JAPA ry esittää, että yliopiston kasvitieteellinen puutarha profiloitetaan viherosayleiskaavassa tärkeäksi erityispuistoksi ja sen kehittämistyöstä hankitaan lisäselvitystä. Erityisesti siitä toivotaan luotavan muista kasvitieteellisistä puutarhoista erottuva "jyväskyläläinen" viheraluekokonaisuus.

Lisäksi tulee selvittää yliopiston kasvitieteellisen puutarhan ulottuvuus vanhaa kampusaluetta laajemmalle, sillä kasvitieteellinen puisto muodostuu useista eri alueista (mm. Seminaarinmäen puutaloalue, Aallonpuisto, Mattilanniemi ja Ylistönrinne). Yliopiston kampusalueella olevan Moirislammen osalta tulee myös selvittää sen mahdollinen liittyminen kasvitieteelliseen puutarhaan ja lammen ylläpito- ja/tai kunnostussuunnitelmat.

Perustelut:

* Jyväskylään perustettiin kesäkuussa 2008 Jyväskylän Kasvitieteellisen Puutarhan Ystävät -yhdistys (yhdistys on parhaillaan rekisteröitymässä). Yhdistyksen tarkoituksena on yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa kunnostaa kasvitieteellistä puutarhaa, tehdä sitä tunnetuksi ja edistää sen toimintaa yhteistyössä puutarhan ja Keski-Suomen Luontomuseon henkilökunnan, sekä alueen kiinteistöhallinnon kanssa.

*Päämääränä on kehittää puutarhasta muiden kaupunkien kasvitieteellisiä puutarhoja vastaava, mutta kuitenkin erikoislaatuinen, merkittävä viheraluekokonaisuus. Jyväskylän kasvitieteellisen puutarhan erikoisuutena on, että kasvit on luokiteltu ominaisuuksien, käyttötarkoituksen ja kasvupaikkavaatimusten mukaan eikä systemaattisen luokittelun perusteella.

*Kaavaluonnoksen valmistelijat ovat tekstissä huomioineet kasvitieteellisen puutarhan nykytilan. Tilanteen korjaamiseksi on kuitenkin tänä vuonna tehtykin jo jotain. Toukokuun 22. päivä on yliopistolle toimitettu vetoamus yliopisturakennuksen palkkaamisesta ja ympäristönhoidon tehostamisesta, sekä kasvitieteellisen puutarhan saattamiseksi vastaamaan paremmin hyvälle oppimisympäristölle kohdistuviin vaatimuksiin ja

vierailijoiden odotuksiin. Lisäksi alueista on valmistumassa laajempi selvitystyö jatkotoimenpiteiden pohjaksi.

Uimarannat

JAPA ry toteaa, että Jyväsjärven Mattilanniemen uimarantaa ei ole merkitty kaavaan ohjeellisena uimarantana. Esitämme, että uimarannan pysyvyys vakiinnutetaan kaavamerkinnällä, sillä kyseessä on merkittävä uimaranta.

Perustelut:

*Kesäisin uimaranta on siihen liittyvine nurmikkoalueineen vilkkaassa käytössä.

*Kokonaisuutena Mattilanniemen viheralue uimarantoineen muodostaa kaupunkikuvallisesti harvinaisen, lähellä kaupungin keskustaa sijaitsevan ja erityisesti keskustan asukkaita palvelevan puisto-, virkistys- ja lähiliikunta-alueen.

*Uimarannan käyttömahdollisuuksia tulisi lisätä ympärivuotiseksi tarjoamalla mahdollisuus mm. avantouintikäyttöön.

Jyväskylän Harju

Jyväskylän Harjun viihtyvyyden parantamista ja saavutettavuuden lisäämistä tulisi selvittää (keinot sinne pääsyn ja siellä liikkumisen parantamiseksi).

Muuramen ja Jyväskylän rajalla olevat viheralueet

Kaavaselostuksesta kävi ilmi, että rajanaapurikuntien asukkaita ei tästä kaavaluonnoksesta kuulla. Asukasnäkökulmasta katsoen JAPA ry pitää tärkeänä, että kuntien rajoille sijoittuvien viheralueiden osalta selvitetään myös niiden vaikutus ja merkitys naapurikuntien asukkaille. Tällainen tilanne muodostuu esimerkiksi Muuramen ja Jyväskylän rajalla sijaitsevan viheralueen osalta, joka sijoittuu Muuramen puolella olevan Vuorenlahden asuinalueen ja tulevan Majanoron alueen väliin. Tällä hetkellä kaavamerkintänä on viherkäytävä-nuoli ja mahdollisen toiminnallisen viheralueen varaus Majanoroon (muutoin alue merkitty valkoisella vaikka aikaisemmassa kaavassa vihreällä).

JAPA ry esittää, että kyseisen viheralueen säilyminen luonnontilaisena turvataan kaavalla, eikä alueelle sallittaisi asuntorakentamista. Sen luonnetta sekä siihen liittyviä arvoja selvitetään tarkemmin (luonnonsuojelullinen, kulttuuri- ja paikallishistoriallinen merkitys sekä virkistysaluekäyttömerkitys). Lisäksi sen osalta toivotaan kartoitettavan myös Muuramen puolella asuvien mielipiteitä. Lähimpiä asuinalueita edellä mainittujen lisäksi ovat Muuramessa Paavalinvuori ja Tervämäki sekä kaupungin puolella Kinkovuori.

Perustelut:

Luontoharrastajilta sekä lähialueiden asukkailta tulleiden tietojen mukaan edellä mainittu alue on **erikoinen, omaleimainen koivumetsäalue Päijänteen rannassa** (ns. Juhlavuoden koivikko ja koeistutusalue); maisemallinen merkitys, alue erottuu muusta ympäröivästä alueesta

* alueella mahdollisesti **luonnonsuojelullista merkitystä**: Rauanlahden lintutorni (merkittävä alue linnuston kannalta), alueella kasvaa keväisin valkovuokkoa ja mahdollisesti uhanalaista keltavuokkoa (luonnonsuojelullinen merkitys luonnonsuojelulain mukaan)

* alue rajautuu Muurame Säynätsalo -tiehen, jonka varrelle suunniteltu kevyen liikenteen väylää (tien varrella, tähän koivikkoalueeseen rajoittuen kasvaa ketoneilikkaa)

* alueella virtaa puro, jonka reunoilla ja ympärillä rehevää lehtomaista kasvillisuutta (luonnonsuojelullinen merkitys vesilain mukaan)

* alueelle polkuverkosto ja sinne on rakennettu puron ylityspaikkoja (pieniä siltoja)

* alue pääosin luonnontilainen

* alueen asukkaat käyttävät sitä lähivirkistysalueena (kävely-, retki- ja koirien ulkoilutusalue)

*** kulttuurihistoriallinen merkitys :**

1) alueella on sijainnut Säynätsalon vaneritehtaan johtajan Hanna Parviaisen huvila ja yleinen laivalaituri (lisätietoja kirjoista Toini Karivalo: Reippaitten tyttöjen historia ja Hanna Parviaisen jäljillä, lisäksi kts. Jyväskylän matkaopas). Huvila on purettu paikalta 1960-luvulla.

2) Alueelle johtaa Rauanlahden tie, jota käytetty matkailureittinä kuljettaessa Päijänteelle (kts. Jyväskylän matkaopas, näköispainos)

* Mahdollinen liityntämerkitys Säynätsalon alueeseen: kulttuurihistoriallinen ja viherkäytävä merkitys, myös mahdollinen osa-alue kansallisessa kaupunkipuistossa?

Lähiliikuntapaikkojen turvaaminen, esimerkkinä Vellamonpuisto

Tärkeimpien viheraluekokonaisuuksien lisäksi myös vähäisempien lähivirkistysalueiden sekä lähiliikuntapaikkojen olemassaolo tulisi turvata. Esimerkiksi Nisulan Asukasyhdistys ry on toivoo oman nimikkopuistonsa Vellamonpuiston kehittämistä ja kunnostamista asukkaiden tarpeita ja toiveita vastaavaksi.

Koirapuistot

Kaavassa tulee varata sopivia alueita koirapuistokäyttöön. Erityisesti Keltinmäkeen Kotalammen ja Mäyrämäen väliselle metsikköalueelle on toivottu koirapuistoa jo pidemmän aikaa.

Killerin alue

Killerin viheralueita käytetään paljon esimerkiksi ratsastamiseen. Alueella tulisi turvata liikennejärjestelyin ratsastajien ja muiden viheralueilla liikkuvien turvallinen siirtyminen eri viheralueiden välillä.

Leirintäalue

Asukkaiden taholta on esitetty toiveita, että kaupungissa tulisi olla suhteellisen lähellä kaupungin keskustaa sijaitseva leirintäaluekäyttöön varattu alue, joka sopisi myös telttailuun. Tälle tulisi osoittaa paikka viherosayleiskaavassa. Esimerkiksi partiolaisille ja muille retkeilijöille sopivaa telttailualueetta ei kaupungissa ole.

Sippulanniemen alue

JAPA ry esittää, että viherosayleiskaavamerkinnöillä osoitettaisiin, että Sippulanniemen alue säilytetään jatkossakin erityisesti Kuokkalan alueen asukkaiden lähimpänä laajana lähivirkistysalueena, eikä alueelle sallittaisi uudisrakentamista.

ns. Kuokkalan puulajipuisto ja muut ympäristökasvatuksen oppimisympäristöt

Yhteinen tärkeä merkitys useimmille edellä esimerkkeinä mainituille alueille on niiden soveltuminen ympäristökasvatuksen oppimisympäristöksi. Niitä tulee kaupungin alueella olla useita. Se on tärkeä osa-alue, johon on viherosayleiskaavassa ja sen tarkoituksessa kiinnitettävä huomiota. Erityisesti suunnitteilla olevaa ns. Kuokkalan puulajipuistoa, joka sijaitsee Kuokkalan kartanon lähistöllä, tulisi kehittää hyväksi oppimisympäristöksi.

Jyväskylässä 26.9.2008

JAPA ry

Lisätietoja:

JAPA ry:n puheenjohtaja Elina Linnove (040 528 5490, etunimi.sukunimi@ymparisto.fi)

JAPA ry:n koordinaattori Kati Kankainen (0400 361 365, etunimi.sukunimi@jkl.fi)
